ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វនិងផលិតកម្មសត្វ

សៀវភៅបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមជ្រូក
ជាលក្ខណៈគ្រួសារ

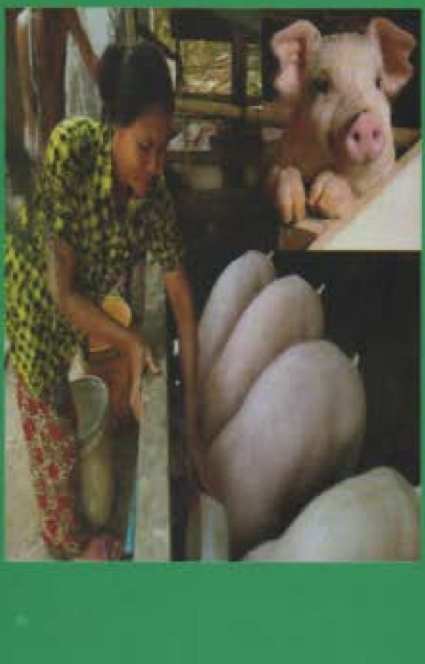

ឆ្នាំ ២០១៧

សៀវភៅនេះរៀបរៀង និងបោះពុម្ពដោយនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស និងនីតិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វរបស់ក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ។

រក្សាសិទ្ធដោយអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វរាល់ការផលិតឡើងវិញនៃផ្នែកខ្លះ ឬទាំងស្រុងសៀវភៅនេះត្រូវបានការអនិញ្ញាតិពីអ្នកបោះពុម្ពជាមុនជាលាយលក្ខអក្សរ។

អគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វ

អាសយដ្ឋាន: ផ្លូវលេខ៣៧១ ភូមិទ្រា សង្កាត់ស្ទឹងមានជ័យ ខណ្ឌស្ទឹងមានជ័យ រាជធានីភ្នំពេញ
លេខទូរសព្ទ : ០២៣ ៨៨៤ ៣៤៥ / ០១២ ៩៨២ ៩២៧

ម.ព.ឯ.ក AIDOC
Code: 242-025
Date:
Donated by:

មាតិកាអត្ថបទ

ទំព័រ

១-អារម្ភកថា......III

២-សេចក្ដីផ្ដើម......១

១- កត្តាពូជ......៣

១.១.១-ពូជជ្រូកនាំចូល......៣

១.១.២- ពូជជ្រូកកូនកាត់......៥

១.១.៣- ពូជជ្រូកក្នុងស្រុក......៥

២- ការជ្រើសរើសពូជ......៧

២.១.១- ការជ្រើសរើសកូនជ្រូកមេទុកធ្វើពូជ......៧
២.១.២-ការជ្រើសរើសកូនជ្រូកទុកធ្វើបា......៨
៣. ថែទាំជ្រូកមេ......៨
៣.១.១.ការថែទាំមេជ្រូកមុនពេលបង្កាត់......៨
៣.១.២.ការបង្កាត់......៩
- សញ្ញានៃការរកឈ្មោល......១០
- ពេលវេលានៃការដាក់ឈ្មោល......១០
- ការបង្កាត់ជាន់ឈាម......១១
៣.១.៣.ការផើមរបស់មេជ្រូក......១១
.៣.១.៤- ការថែទាំមេជ្រូកក្នុករយៈពេលផើម......១២
៣.១.៥. ការបង្កើតកូន......១៣
- សញ្ញាបញ្ជាក់ថាមេជ្រូកជិតកើតកូនៈ......១៣
៣.១.៦. ការបំបៅកូន......១៥
៣.១.៧.ការចិញ្ចឹមកូនជ្រូកកំព្រា ឬកូនជ្រូកកើតលើសពីចំនួនដោះមេ......១៧
៣.១.៨. ការផ្ដាច់ដោះកូនជ្រូក......១៨
៣.១.៩.ការវិលត្រឡប់រកឈ្មោលរបស់មេជនរូកក្រោយពេលផ្ដាច់ដោះ......១៩
៣.១.១០. ការថែទាំ និងប្រើប្រាស់ជ្រូកបា......១៩

៣.២- ការថែទាំអនាម័យ និងសុខភាព ២០
៣.២.១- ការធ្វើអនាម័យទីកន្លែងរស់នៅ ២០
.៣.២.២- ការធ្វើអនាម័យលើខ្លួនសត្វ ២១
៣.២.៣- ការធ្វើអនាម័យលើចំណីអាហារ និងទឹក ២១
៤- បញ្ហាកើតឡើងលើមេ និងបាជ្រូក ២១
៤.១.១- មេជ្រូកស៊ីកូន ២១
៤.១.២ជ្រូកមេកើតកូនហើយមិនធ្លាក់សុក ២២
៤.១.៣- មេជ្រូកកើតកូនតិច ២២
៤.១.៤- មេជ្រូកកើតកូនធំតូចមិនស្មើគ្នា ២២
៤.១.៥. មេជ្រូកខ្វះទឹកដោះឱ្យកូនបៅ ២៣
៤.១.៦- បាជ្រូកបាត់បង់សមត្ថភាពបង្កាត់ ២៣
៤.១.៧- បាជ្រូកផ្តល់កូនតិច ២៤
៥- ការចិញ្ចឹមជ្រូកយកសាច់ ២៦
៥.១.១. ការជ្រើសរើសកូនជ្រូកមកចិញ្ចឹម ២៦
៥.១.២ អំពីទ្រុង ស្នូកទឹក និងស្នូកចំណី ២៨
៥.១.៣ ចំណី និងការផ្តល់ចំណី ៣៥
៦- សុខភាពសត្វ ៤៤
៦.១.១ អនាម័យ និងការថែទាំ ៤៩
៦.១.២ វិធានការការពារ ៤៩
៧.ឯកសារយោង ៥៣

អារម្ភកថា

សៀវភៅ "ការចិញ្ចឹមជ្រូកជាលក្ខណៈគ្រួសារ " ត្រូវបានចងក្រងឡើងដោយផ្អែក លើបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែង សៀវភៅដែលមានស្រាប់ និងឯកសារបច្ចេកទេសពីបណ្តាប្រទេសផ្សេងៗស្តីពីការចិញ្ចឹមជ្រូក និងបទពិសោធន៍អនុវត្តជាក់ស្តែង។ បន្ថែមលើខ្លឹមសារបច្ចេកទេស ក្រុមការងារបានរៀបចំបញ្ចូលនូវរូបភាពអនុវត្តជាក់ស្តែង និងប្រើពាក្យបច្ចេកទេសសាមញ្ញៗដែលងាយស្រួលយល់ និងអាចយកទៅអនុវត្តបាន។

ឯកសារនេះមានគោលបំណងជួយជំរុញផលិតកម្មជ្រូកដែលស្របទៅនឹងក្របខ័ណ្ឌផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍បសុសត្វរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វ ២០១៦-២០២៥ ក្នុងការលើកកំពស់សុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វ ដែលចូលរួមជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិការលើកកំពស់សន្តិសុខស្បៀង សុវត្ថិភាពចំណីអាហារ និងអនុផលផ្សេងៗទៀតសម្រាប់តម្រូវការម្ហូបអាហារ ដែលកំពុងមានកំណើនពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ជាពិសេសការលើកកំពស់អាហាររូបត្ថម្ភ និងជីវភាពកសិករខ្នាតតូច និងសហគមន៍ជនបទ។

ខ្ញុំសូមកោតសរសើរដោយស្មោះចំពោះស្នាដៃរៀបចំនិពន្ធសៀវភៅនេះឡើងដោយលោក **គា ផា** អនុប្រធាននាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស និងនីតិកម្ម។ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណ ចំពោះអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ក្នុងការចូលរួម ផ្តល់គំនិតផ្តួចផ្តើមនិងកែសម្រួលដល់ការរៀបចំតាក់តែងសៀវភៅបច្ចេកទេសស្តីពីការចិញ្ចឹមជ្រូកជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដែលរួមមាន៖ លោកស្រីបណ្ឌិត **អុក សាមិន** អគ្គនាយករងនៃអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វ, លោក **ឡឿង ម៉ាន់អៀង** អនុប្រធាននាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស និងនីតិកម្ម, លោក **ថោង សំណាង** អនុប្រធាននាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស និងនីតិកម្ម, លោកស្រី **ហុក ច័ន្ទផល្លាត** ប្រធានការិយាល័យផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស, លោក **ឃួន ម៉េងឡុង** អនុប្រធានការិយាល័យផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស និងលោក **ព្រាប ប្រាជ្ញា** អនុប្រធានការិយាល័យអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ ដែលបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ ដើម្បីចូលរួមកែលម្អរ សៀវភៅបច្ចេកទេសនេះ ដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍នៃការអភិវឌ្ឍអនុវិស័យផលិតកម្មសត្វនៅកម្ពុជា។

ខ្ញុំសង្ឃឹមជឿជាក់ថា សៀវភៅនេះនឹងក្លាយជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ សម្រាប់អ្នកចិញ្ចឹមសត្វ សិស្ស និស្សិតក្នុងការបង្កើនចំណេះដឹង និងជំរុញលើកកំពស់ការចិញ្ចឹមសត្វ ជាពិសេសពង្រឹងការគ្រប់គ្រងខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មជ្រូកមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង និងប្រែក្លាយជាមុខរបរសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ។

ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទទួលបន្ទុកជា

អគ្គនាយកនៃអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វនិងផលិតកម្មសត្វ

សេន សុវណ្ណ

ដូចនេះយើងមានមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏ល្អសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យនេះ ដើម្បីប្រើប្រាស់ឱកាសនិងសក្តានុពលដែលមានស្រាប់សម្រាប់ជួយដល់កសិករ គាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យផលិតកម្មសត្វប្រកបដោយនិរន្តរភាព ធានាបាននូវសន្តិសុខស្បៀង សុវត្ថិភាពម្ហូបអាហារ ការធ្វើពាណិជ្ជកម្មប្រកបដោយប្រាក់ចំណេញ កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងរួមចំណែកដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។

ជាទូទៅ ការចិញ្ចឹមជ្រូករបស់កសិករគឺចិញ្ចឹមតាមទំលាប់ និងតាមបែបយថាផល ជាលក្ខណៈគ្រួសារ ខ្វះនៅបច្ចេកទេស និងបទពិសោធន៍ក្នុងការចិញ្ចឹមទាំងការជ្រើសរើសពូជ ការផ្តល់ចំណី ការសាងសង់ទ្រុង ការថែទាំងផ្នែក សុខភាព និងព័ត៌មានទីផ្សារ ការចិញ្ចឹមសត្វជ្រូក ត្រូវបានអនុវត្តមាន២របៀបគឺៈ ការចិញ្ចឹមជ្រូកយកសាច់ និងការចិញ្ចឹមជ្រូកពូជ។

- ការចិញ្ចឹមជ្រូកយកសាច់

ការចិញ្ចឹមជ្រូកសាច់ មិនសូវមានការលំបាកប៉ុន្មានទេ ព្រោះ ជាជ្រូកពុំមានលទ្ធភាពបន្តពូជបានទេ ដោយសារគេបានគ្រៀវយកពងស្វាស ឬអូវែចេញ ដើម្បីជម្រុញឲ្យជ្រូកលូតលាស់លឿន និងចិញ្ចឹមរយៈពេលខ្លី ។ តែកូនជ្រូកត្រូវជ្រើសរើសឲ្យបានល្អដូចជា ដឹងប្រវិត្តច្បាស់លាស់ ផ្តល់សាច់ក្រហមច្រើន ខ្លាញ់តិចស៊ីចំណីតិចតែលូតលាស់លឿននិងសាច់មានតម្រូវការទីផ្សារខ្ពស់។

ការចិញ្ចឹមជ្រូកពូជ

ការចិញ្ចឹមជ្រូកពូជមានការលំបាក បើយើងធ្វើការប្រៀបធៀបទៅនឹងការចិញ្ចឹមពូជជ្រូកយកសាច់ ព្រោះជ្រូកដែលចិញ្ចឹមពុំបានធ្វើការគ្រៀវយកប្រដាប់បន្តពូជចេញទេគឺ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីទុកវាឱ្យមានលទ្ធភាពក្នុងការបន្តពូជបាននៅពេលពេញវ័យ សម្រាប់យកកូនចិញ្ចឹមនាពេលអនាគត។ ចំណែកការចិញ្ចឹមគឺយើងត្រូវប្រើប្រាស់រយៈពេលវែងក្នុងការចិញ្ចឹម។ ប៉ុន្តែការទិញកូនជ្រូកមកដាក់ចិញ្ចឹមត្រូវជ្រើសរើសពូជជ្រូកណាដែលផ្តល់កូនល្អ កូនមានចំនួនច្រើន និងទិញពូជជ្រូកពីកន្លែងចិញ្ចឹមដែលយើងអាចជឿជាក់បាន ជាកន្លែងគ្មានផ្ទុះចម្លងផ្សេងៗ និងដឹងពីប្រវត្តិច្បាស់លាស់ ហើយជាពូជមិនរើសចំណី ស៊ីចំណីតិច តែផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់ដែលអាចឱ្យយើងចំណេញដើមទុនក្នុងការចំណាយទៅលើចំណី។ រីឯគុណភាពសាច់ និងខ្លាញ់ គឺពូជជ្រូកដែលមានជាតិខ្លាញ់តិចសាច់ក្រហមខ្លាំង ដើម្បីធ្វើឱ្យអ្នកទិញហ៊ានឱ្យតម្លៃខ្ពស់ជាងពូជជ្រូកទូទៅ។ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្ននេះ យើងបានសង្កេតឃើញនៅតាមទ្រុង កសិករក៏ដូច ជាកសិដ្ឋាន ចិញ្ចឹមសត្វ ជ្រូកផ្សេងៗបានចាប់ផ្តើមចិញ្ចឹមឡើងវិញ និងការចិញ្ចឹមជ្រូកក៏ក្លាយជាជំនួញយ៉ាងពិតប្រាកដ ដើម្បីដោះស្រាយជីវភាពគ្រួសារ និងបានចូលរួមចំណែកក្នុងការជួយពន្លឿនសេដ្ឋកិច្ចជាតិឱ្យមានការរីកចំរើននាពេលអនាគត់ផងដែរ។ ដោយយើងមើលឃើញពីអត្ថប្រយោជន៍ លើការងារចិញ្ចឹមជ្រូកដែលជាហេតុធ្វើឱ្យមានការរៀបចំឯកសារនេះឡើង។

ដើម្បីធ្វើឱ្យការចិញ្ចឹមសត្វជ្រូកនៅតាមរបស់កសិករ ឬអ្នកដែលមានបំណងចិញ្ចឹមទទួលបាន ជោគជ័យ ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើកត្តាមួយចំនួនៈ ជ្រើសរើសពូជចំណីសាងសង់ទ្រុងថែទាំសុខភាព និងទីផ្សារ។

១- គន្លាពូជ

ពូជមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការចិញ្ចឹមសត្វ ពូជជ្រូកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានច្រើនប្រភេទ។ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្ននេះ ពូជជ្រូកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមាន ២ប្រភេទគឺ ពូជជ្រូកនាំចូល និងពូជជ្រូកក្នុងស្រុក។

១.១.១- ពូជជ្រូកនាំចូល

ជាទូទៅ ពូជជ្រូកនាំចូលនេះសម្រាប់ផលិតកម្មបែបឧស្សាហកម្មភាគច្រើនគឺ ពូជជ្រូកយ៉កសៀរ ពូជឡេនដ្រាស និងពូជជ្រូកឌុយរ៉ុកឬពូជកូនកាត់។ ពូជជ្រូកទាំង៣ប្រភេទនេះ គឺវាផលិតសាច់ក្រហមបានច្រើន ប៉ុន្តែដោយរួមផ្សំជាមួយចំណី និងប្រសិទ្ធភាពរបស់ចំណីផងដែរ។ ប្រសិនបើការផ្តល់ចំណីចំនួន ២.៨គ.ក បានសាច់ជ្រូក ១គ.កបានន័យថាចំណីមានគុណភាព ។ ប៉ុន្តែពូជនេះបើប្រៀបធៀបទៅនឹងពូជក្នុងស្រុកវាមិនសូវធន់ទៅនឹងជម្ងឺ ហើយងាយរងនូវបញ្ហាផ្សេងៗពីអាកាសធាតុក្តៅ និងចំណីដែលមានគុណភាពអន់។

- **ពូជជ្រូកយ៉កសៀរ**

ជាពូជជ្រូកដែលមានលទ្ធភាពផ្តល់កូនបានល្អ អត្រាបង្កាត់ពូជជាប់ខ្ពស់ និងចំនួនកូននៅរស់ខ្ពស់ សុខភាពល្អងាយចិញ្ចឹមក្នុងស្ថានភាពនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ជ្រូកពូជយ៉កសៀរនេះមានដងខ្លួនវែង ពណ៌សភ្លៅធំ និងជើងរឹងមាំ ក្បាលតូច ត្រចៀកបញ្ឈរ ច្រមុះខ្លី ឆាប់ធំ អត្រាប្តូរចំណីទាប អត្រាសាច់ខ្ពស់ គុណភាពសាច់ និងសាច់ចម្លកល្អ កំណើនទំងន់គិតជាមធ្យម ១.០៣០គីឡូក្រាមក្នុង ១ថ្ងៃ និងកំរាស់ខ្លាញ់ខ្នងគិតជាមធ្យម ០.៩៨៤ស.ម។ម្យ៉ាងទៀតយើងអាចប្រើប្រាស់កូនជំនាន់ក្រោយដើម្បីទុកធ្វើមេ ឬបាពូជបន្តទៀតបាន។

- **ពូជជ្រូកឡេនដ្រាស**

មានប្រភពនាំមកពីប្រទេសដាណឺម៉ាក។ ជាពូជជ្រូកដែលមានលទ្ធភាពផ្តល់កូនបានល្អ អត្រាបង្កាត់ពូជជាប់ខ្ពស់និងចំនួនកូននៅរស់ខ្ពស់ សុខភាពល្អ ងាយចិញ្ចឹមក្នុងស្ថានភាពនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ជ្រូកពូជឡេនដ្រាសនេះមានរោម និងស្បែកពណ៌ស ដងខ្លួនវែងជាងពូជជ្រូកប្រភេទផ្សេងៗ ត្រចៀកធំធ្លាក់ទៅមុខបន្តិច ក្បាលតូច និងច្រមុះវែង ត្រគាកធំ និងខ្នងកោង ប៉ុន្តែជើងក្រោយរបស់វាតូចមិនសូវរឹងមាំ ឆាប់ធំ